

Og det vil først og fremmest sige, at Evighedsbaggrunden for Livet forsvinder og det nærværende Liv bliver alt. Dets Sorg og Glæde, dets Skuffelse eller opfyldte Haab antager overvældende Dimensioner. Al Sjælens Energi samles om, og al Sjælens Længsel fanges i Øjeblikket, hvis Mennesket ikke i sin ubeskrivelige Trang til ikke at indfanges, skaber sig en indbildt Evighed i Slægten, som en Erstatning for hvad den enkelte forliste.

At Gud og Evigheden saaledes mistes, betyder ikke, at man med Nødvendighed lander i Materialisme. Aldeles ikke. Man bliver blot Hedning igen, med Hedningens Livslyst og Hedningens „Livsangst“, med den mer eller mindre klare Erindring om den indre Gysen, der følger enhver Aabenbarelse af Livets ubønhørlige blinde Lovmæssighed eller af Livets uberegnelige Tilfældighed, af denne Meningsløshed, der truer hver eneste Stund. I Fru H.s Bog staar der: „Det er altid kun Øjeblikke, Øjeblikke, Mennesket har; der er intet varigt at stole paa; thi vi svømme over mørke Vande fra i Gaar til i Morgen, og vor ensomme Længsel er ikke saa frygtsom som vor angstfulde Sitren, vor feberagtige Lytten, naar vi er lykkelige.“ „Vi driver over Vandene i Taage, lider Uret og gør Uret og ved ikke hvorfor. Fatum! Fatum! Vi kan ikke gøre noget fra eller til.“

Men Livet indenfor denne Verdens Grænser, hvortil Grækeren, som Goethe siger, „føjte sig kaldet; hvor han fandt Plads for sin Virksomhed, Næring og Genstand for sin Attraa“, det er Slægten for altid vokset ud over og kan ikke atter vokse sig ind i. Den tager med sig en Erindring om de uendelige Haab og den uendelige Salighed, der engang levede i dens Sjæl. Den bøjes paa samme Tid af sin saa meget større Viden, om hvilken Jammer, Livet rummer. Thi aldrig før var vel den menneskelige Lidelse saa kendt og nærværende for næsten hele Slægten som nu, og kun de Sind, der brutaliseres, glemmer den. Men en saadan Viden og Medfølelse med Lidelsen umuliggør atter Grækerliv. Medens Bevidstheden om Livets „Masse af Smerter“ fastholdes, synes Troen paa Lykkens absolute Nødvendighed for Livets Udfoldelse at stige til Overtro, og paa samme Tid hides Begæret efter Lykke under Følelsen af den Værdis, Nuet faar, hvor Evigheden mistedes. Og — hvad Smerten kulminerer i —: Livets Ubegribelighed trænger sig stedse mere ind paa Sindene. Jo tydeligere det bliver og jo ærligere det vedgaas, at den menneskelige Tanke over alt støder mod det Uerkendeliges Mure og flyver sig til døde, hvis den ikke mister, hvad der er Livet for den: Trangen til Forstaaelse, desto vissere sker et af to.